

Επιδείνωση οικονομικού κλίματος στην Ολλανδία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επιδείνωση οικονομικού κλίματος στην Ολλανδία	Σελ. 1
Ενεργειακή επάρκεια σε Ολλανδία και Ευρώπη	Σελ. 2
Η Ολλανδία ενισχύει την ανάπτυξη καινοτομιών μικρο- και νανοηλεκτρονικής μέσω ευρωπαϊκής χρηματοδότησης	Σελ. 2
Νέοι περιορισμοί από τις Αρχές των ΗΠΑ πλήττουν την ολλανδική ASML	Σελ. 3
Λοιπές ειδήσεις	Σελ. 3
Πορεία Χρηματιστηρίου Αμστερνταμ Ελληνική συμμετοχή σε εκθέσεις	Σελ. 4

Εμπιστοσύνη καταναλωτών και παραγωγών
Οι καταναλωτές ήταν λιγότερο αρνητικοί τον Νοέμβριο σε σχέση με έναν μήνα νωρίτερα, ωστόσο, αρκετά χαμηλότερα από τον μέσο όρο των τελευταίων είκοσι ετών. Η εμπιστοσύνη των παραγωγών ήταν επίσης λιγότερο αρνητική τον Νοέμβριο από ό,τι τον Οκτώβριο.

Κατανάλωση νοικοκυριών, επενδύσεις και εξαγωγές συρρικνώνονται
Ο όγκος των εξαγωγών αγαθών ήταν 4,8% τον Σεπτέμβριο από τον αντίστοιχο μήνα του 2022. Ειδικότερα, εξήχθησαν λιγότερα χημικά προϊόντα, τρόφιμα και ποτά, ηλεκτρονικά μηχανήματα και οπτικός εξοπλισμός σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα.

Τον Σεπτέμβριο του 2023, τα νοικοκυριά κατανάλωσαν 1,9% λιγότερα αγαθά και υπηρεσίες σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2022.

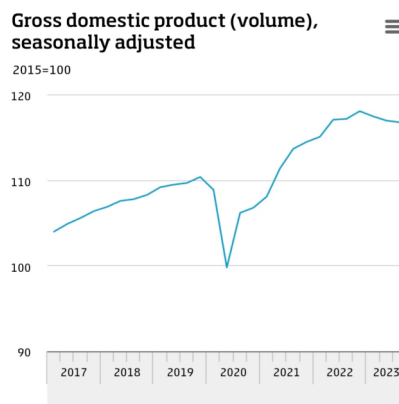
Τον Σεπτέμβριο του 2023, ο όγκος των επενδύσεων σε ενσώματα πάγια στοιχεία ήταν 1,6% μικρότερος από ό,τι πέρυσι. Αυτό οφείλεται κυρίως στην πτώση των επενδύσεων σε αεροσκάφη και στέγαση. Ανοδο κατέγραψαν οι επενδύσεις σε επιβατικά αυτοκίνητα.

Υποχώρηση μεταποιητικής βιομηχανίας 10% τον Σεπτέμβριο
Η μέση ημερήσια παραγωγή της ολλανδικής βιομηχανίας ήταν 10,3% χαμηλότερη τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2022. Η παραγωγή συρρικνώθηκε επίσης σε ετήσια βάση τους προηγούμενους μήνες του 2023

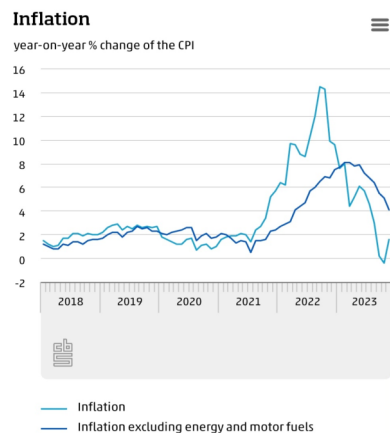
Μείωση κενών θέσεων εργασίας και ανεργίας
Για πέμπτο συνεχόμενο τρίμηνο υπήρξαν λιγότερες κενές θέσεις σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Στο τέλος Σεπτεμβρίου, υπήρχαν 416 χιλιάδες κενές θέσεις, 12 χιλιάδες λιγότερες από ό,τι στο τέλος του δεύτερου τριμήνου. Η ανεργία μειώθηκε στο 3,6% του εργατικού δυναμικού τον Οκτώβριο έναντι 3,7% τον Σεπτέμβριο. Αυτό σημαίνει ότι η ελαφρά αύξηση της ανεργίας τους τελευταίους έξι μήνες δεν συνεχίστηκε. Κατά μέσο όρο τους τελευταίους τρεις μήνες, ο αριθμός των ανέργων παρέμεινε περίπου ίδιος και διαμορφώθηκε σε 3,61 χιλιάδες τον Οκτώβριο.

Μείωση ΑΕΠ 0,2% το τρίτο τρίμηνο του 2023
Σύμφωνα με την Στατι-

στική Υπηρεσία της Ολλανδίας, το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 0,2% το τρίτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο. Πρόκειται για το τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο συρρίκνωσης. Το πρώτο και το δεύτερο τρίμηνο, το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 0,5% και 0,4% αντίστοιχα. Η συρρίκνωση το τρίτο τρίμηνο μπορεί να αποδοθεί κυρίως στη μείωση των επενδύσεων σε πάγια στοιχεία.

Πτώση πληθωρισμού τον Νοέμβριο 1,6%- εκτός ενέργειας 4,1%

Σύνταξη - Επιμέλεια
Ευάγγελος Δαϊρετζής
Ελένη Καραγιάννη

Ενεργειακή επάρκεια σε Ολλανδία και Ευρώπη

Το Κέντρο Στρατηγικών Μελετών της Χάγης (HCSS), μια ολλανδική δεξαμενή σκέψης, προειδοποιεί για τον κίνδυνο ελλείψεων ενέργειας που διαφαίνεται πλέον σε ολόκληρη την Ευρώπη. Παρά την ενεργειακή κρίση του 2022 και τα δισεκατομμύρια σε επενδύσεις προς αντιμετώπισή της, η Ολλανδία και η Ευρώπη είναι «ευάλωτες» καθώς, υπό την πίεση των συμφωνιών για το κλίμα, πρέπει να επιταχύνουν την μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Σχεδόν 80% της ενέργειας στην ΕΕ προέρχεται από ορυκτά καύσιμα. Η Ολλανδία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε αυτά, όπως πχ στην χημική βιομηχανία. «Δεδομένου ότι ελάχιστα ορυκτά καύσιμα παράγονται εδώ», «είναι σκόπιμο για την χώρα να επιβραδύνει την ταχεία μείωση της

παραγωγής φυσικού αερίου».

Σύμφωνα με το HCSS, η ενεργειακή κρίση δεν έχει παρέλθει και η χώρα πρέπει να οπλιστεί έναντι των υψηλών τιμών πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η Ολλανδία απέχει ακόμη πολύ από το να είναι αυτόκλητος χωρίς ορυκτά καύσιμα.

Στην εν λόγω μελέτη επισημαίνεται ότι η Ολλανδία και η Ευρώπη κινδυνεύουν να εξαρτηθούν πλήρως από ξένες χώρες για την ενεργειακή τους επάρκεια, όπως συνέβη πρόσφατα με την Ρωσία. «Εκτός από την ταχεία ενεργειακή μετάβαση, είναι σκόπιμο να τονωθεί η τοπική παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου».

Η εξέταση των ενεργειακών των πόρων στην Ευρώπη δείχνει ότι η Ολλανδία είναι «ευάλωτη». Η ηλιακή,

αιολική και γεωθερμική ενέργεια, δεν επαρκούν για την λειτουργία της οικονομίας. Η Κυβέρνηση εξακολουθεί να υπολογίζει σε δύο νέους πυρηνικούς σταθμούς, ωστόσο η ανάπτυξή τους θα διαρκέσει χρόνια.

Η μελέτη συνιστά «την επιβράδυνση της ταχείας μείωσης της παραγωγής φυσικού αερίου». Θεωρεί ότι υποτιμάται το γεγονός ότι η οικονομία στην Ευρώπη εξαρτάται από ορυκτά καύσιμα. «Ενώ τα ορυκτά καύσιμα δεν παράγονται σχεδόν καθόλου στην Ολλανδία, και σε περιορισμένο βαθμό στην Ευρώπη συνολικά, η ΕΕ καταναλώνει πολύ πετρέλαιο και φυσικό αέριο, αλλά σχεδόν δεν παράγει η ίδια πλέον. Μια ταχεία ενεργειακή μετάβαση είναι επιθυμητή, αλλά δεν θα πρέπει να είναι η μόνη στρατηγική».

Η Ολλανδία ενισχύει την ανάπτυξη καινοτομιών μικρο- και ναυοηλεκτρονικής μέσω ευρωπαϊκής χρηματοδότησης

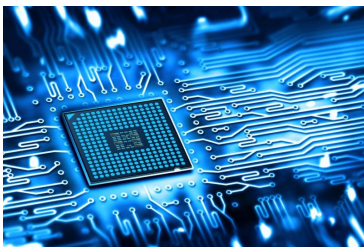
Η ολλανδική κυβέρνηση αποφάσισε να διαθέσει 230 εκ. € ως χρηματοδότηση για ανάπτυξη καινοτομιών στους τομείς των μικρο- και ναυοηλεκτρονικών. Εν λόγω χρηματοδότηση θα εξασφαλισθεί μέσω ευρωπαϊκής χρηματοδότησης για τα IPCEI. Η Ε.Επιτροπή ενέκρινε στήριξη (8,1 δισ. € για δημόσιες και 13,7 δισ. € για ιδιωτικές επενδύσεις) για 68 έργα σε 14

χώρες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Ολλανδίας. Πρόκειται για τα λεγόμενα IPCEI (Σημαντικά Έργα Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος), που συμβάλλουν στην ανάπτυξη καινοτομιών που δεν κυκλοφορούν ακόμη στην αγορά. Η Ολλανδία μαζί με άλλες χώρες στην Ευρώπη, μέσα σε λίγες μόνο δεκαετίες έχουν χάσει υπέρ της Ασίας μεγάλο μέρος του πα-

γκόσμιου μεριδίου αγοράς για εμπορικά πλοία: Οι ναυπηγήσεις πλοίων ανέρχονται σήμερα στο 4% έναντι 45% τη δεκαετία του 1980. Η Κίνα, με ισχυρή κρατική υποστήριξη προς τις εταιρείες, κυριαρχεί σταδιακά στον κλάδο. Σύμφωνα με τους πλοιοκτήτες, η κατασκευή ενός πλοίου στην Ολλανδία είναι 20-40% ακριβότερη από ό,τι στην Ασία.

<https://medium.com/@nwalid/netherlands-energy-consumption-electricity-gas-2010-2019-f2fe1e713804>

<https://www.masterstudies.com/masters-degree/nanotechnology>

Νέοι περιορισμοί από τις Αρχές των ΗΠΑ πλήττουν την ολλανδική ASML

Πρόσφατα οι ΗΠΑ επέβαλαν νέους περιορισμούς στις εξαγωγές τεχνολογίας ημιαγωγών (chip) στην Κίνα. Η ASML ανακοίνωσε ότι εν λόγω νέοι περιορισμοί θα επηρεάσουν τις λειτουργίες της εταιρείας. Ποιος ακριβώς θα είναι ο αντίκτυπος στις κινεζικές πωλήσεις της ASML δεν είναι ακόμη σαφές, ωστόσο οι νέοι αυστηροί κανόνες επηρεάζουν μερικές κινεζικές εγκαταστάσεις παραγωγής - γνωστές και ως fabs - όπου κατασκευάζονται προηγμένοι ημιαγωγοί. Οι Αμερικανοί επιβάλλουν περιορισμούς στην τεχνολογία που μπορεί να πουληθεί σε αυτούς τα fabs.

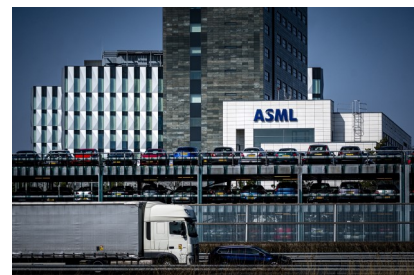
«Αυτά τα μέτρα ελέγχου των εξαγωγών είναι πιθανό να επηρεάσουν τις πωλήσεις μας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα», ανέφερε εκπρόσωπος της ASML ο οποίος προσέθεσε ότι, τα νέα μέτρα δεν θα επηρεά-

σουν τις οικονομικές προβλέψεις ούτε θα αλλάξουν τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό μεταξύ 2025 και 2030. Ωστόσο, η εταιρεία χρειάζεται να μελετήσει τους νέους κανόνες και θα αναζητήσει περαιτέρω διευκρινίσεις από τις ΗΠΑ. Προς το παρόν, η ζήτηση για τα μηχανήματα της ASML υπερβαίνει την προσφορά.

Οι νέοι περιορισμοί στις εξαγωγές συμπληρώνουν τους εκτεταμένους περιορισμούς που επέβαλαν οι Αμερικανοί πριν από ένα χρόνο. Ο σκοπός αυτών των περιορισμών είναι να επιβραδυνθεί η τεχνολογική πρόοδος της Κίνας δεδομένου ότι ένας υπερβολικά προηγμένος κινεζικός στρατός θα απειλούσε την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, συμπεριλαμβανομένης της Ολλανδίας.

Οι περιορισμοί του περασμένου έτους δεν φαίνεται να λειτουργούν επαρκώς και με τους νέους περιορισμούς οι Αμερικανοί προσπαθούν να καλύψουν τα κενά. Περαιτέρω, κατέστησαν σαφές ότι ήθελαν να διακόψουν τις πωλήσεις προηγμένων τσιπ στην Κίνα μέσω χωρών της Μέσης Ανατολής.

Πρόσφατα η κινεζική Huawei παρουσίασε ένα νέο smartphone με τσιπ 5G. Το τσιπ κατασκευάστηκε στον κινέζο κατασκευαστή SMIC, ο οποίος ωστόσο δεν θα έπρεπε πλέον να έχει πρόσβαση στον δυτικό εξοπλισμό που απαιτείται για την κατασκευή τέτοιων ημιαγωγών. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ έχει ξεκινήσει σχετική έρευνα για να μάθει πώς κατασκευάστηκε το τσιπ.

<https://www.bnr.nl/nieuws/technologie/10528891/vs-gaan-over-export-asml-machines-naar-china>

Λοιπές ειδήσεις

Σε κίνδυνο η ολλανδική παραγωγή αγροτικών προϊόντων (μαρουλιού, λάχανου, κρεμμυδιών και μήλων/ Λόγω αυστηρότερων κανόνων, η γκάμα των χημικών φυτοφαρμάκων κατά των παρασίτων συρρικνώνεται γρήγορα, ενώ τα «πράσινα» προϊόντα συχνά δεν είναι ακόμη διαθέσιμα. Ο κίνδυνος αποτυχίας της καλλιέργειας αυξάνεται, ειδικά για τα μαρούλια, τα λάχανα, τα κρεμμύδια, τα

μικρά φρούτα και τα μήλα καθώς οι αγρότες δεν μπορούν να προστατεύσουν επαρκώς τις καλλιέργειές τους από ζημιές και μύκητες, γεγονός που αναμένεται να επιφέρει και αύξηση των τιμών

Η Air France-KLM θα αναλάβει έως και 19,9% μη ελεγχόμενο μερίδιο στο μετοχικό κεφάλαιο του σκανδιναβικού αεροπορικού ομίλου SAS AB ο οποίος βρίσκεται σε διαδικασία αναδιοργάνωσης/ Η Air France-KLM φιλοδοξεί να ενισχύσει το απούπωμα του Ομίλου στις σκανδιναβικές αγορές μέσω μιας εμπορικής συνεργασίας μεταξύ των αεροπορικών εταιρειών της και της SAS AB

<https://hospitality-on.com/en/transport/follow-air-france-klm-series>

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΧΑΓΗ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Διεύθυνση:
Amaliastraat 1, 2514 JC The Hague,
The Netherlands

Ωράριο (ώρα Ελλάδος):
09.00 - 17.00

Τηλέφωνο:
(0031 70) 356 1199

Ηλ. Ταχυδρομείο:
ecocom-hague@mfa.gr

Ιστοσελίδα
www.agora.mfa.gr

Χρηματιστήριο Αμστερνταμ Νοέμβριος 2023

Εκθεση Europort

EUROPORT : Εκθεση ναυτιλιακού εξοπλισμού για πλοία, έλαβε χώρα 7-11 Νοεμβρίου στο Ρότερνταμ . Συμμετείχε η HEMEXPO (Ελληνες κατασκευαστές ναυτιλιακού εξοπλισμού) σε συνεργασία με την ENTERPRISE GREECE με καλίσθητο περίπτερο στο οποίο εξέθεταν προϊόντα και υπηρεσίες 12 ελληνικές επιχειρήσεις .

MEDSTRADE Marine Equipment Trade Show Εκθεση ναυτιλιακού εξοπλισμού για σκάφη αναψυχής. Ελαβε χώρα στο Αμστερνταμ 15-17 Νοεμβρίου με συμμετοχή 13 ελληνικών επιχειρήσεων

Εκθεση METSTRADE

